

Impact Factor: 4.951

ISSN: 2181-0788

DOI: 10.26739/2181-0788

www.tadqiqot.uz

IJC

INTERNATIONAL JOURNAL OF CONSENSUS

KONSENSUS XALQARO JURNALI

VOLUME 2, ISSUE 2

2021

Bosh muharrir | Chief Editor:

JO'RAYEV NARZULLA QOSIMOVICH
Siyosiy fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi

Bosh muharrir o'rinbosari:
Deputy Chief Editor:

SAIDOV SANJAR SHAVKATOVICH
Siyosiy fanlar bo'yicha falsafa doktori
(PhD), O'zbekiston Respublikasi

Bosh muharrir o'rinbosari:
Deputy Chief Editor:

ZAMONOV ZOKIR TURG'UNOVICH
siyosiy fanlar bo'yicha falsafa doktori
(PhD), O'zbekiston Respublikasi

KONSENSUS XALQARO JURNALI TAHRIRIY MASLAHAT KENGASHI
EDITORIAL BOARD OF THE INTERNATIONAL JOURNAL OF CONSENSUS

ALIMARDONOV TO'LQIN siyosiy fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi	NURMATOVA GULSAYRA siyosiy fanlar doktori, professor, Qirg'iziston Respublikasi
ANITA SENGUPTA siyosiy fanlar doktori, professor Hindiston Respublikasi	QIRG'IZBOYEV MUQIMJON siyosiy fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi
BAYDAROV ERKIN falsafa fanlari nomzodi, professor, Qozog'iston Respublikasi	QO'CHQOROV VAHOB siyosiy fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi
GREGORY GLEASON siyosiy fanlar doktori, professor Amerika Qo'shma Shtatlari	QODIROV ANVAR falsafa fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi
FARMONOV RAHMON tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi	ONO MASAKI falsafa doktori, professor Yaponiya
JO'RAYEV SAYFIDDIN siyosiy fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi	TOLIPOV FARXOD siyosiy fanlar nomzodi, dotsent O'zbekiston Respublikasi
JENNIFER MURTAZASHVILI siyosiy fanlar doktori, professor Amerika Qo'shma Shtatlari	VASILIIY NIKULENKO tarix fanlari nomzodi, dotsent, Rossiya Federatsiyasi
MAMADAZIMOV ABDUGANI siyosiy fanlar nomzodi, dotsent, Tojikiston Respublikasi	CHANDER SHEKXAR falsafa doktori, professor, Hindiston Respublikasi
MADAYEVA SHAXNOZA falsafa fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi	Mas'ul kotib Responsible secretary: TO'YCHIYEVA RA'NO O'zbekiston Respublikasi

PageMaker | Sahifalovchi: Xurshid Mirzahmedov

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

1. Farkhod Tolipov TWO HEARTLANDS THEORY AND CENTRAL ASIAN CHOICE.....	4
2. Шоазим Шазаманов, Анри Шарапов ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН ВА ХХР МУНОСАБАТЛАРИДА ИСЛОҲОТЛАР ТАЖРИБАСИНИ ҚИЁСИЙ ЎРГАНИЛИШИ.....	13
3. Санжар Саидов МАРКАЗИЙ ОСИЁ – ЎЗБЕКИСТОН ТАШҚИ СИЁСАТИНИНГ СТРАТЕГИК ЙЎНАЛИШИ СИФАТИДА («Янги Ўзбекистон – янги қўшничилик»).....	20
4. Ravshan Ruziev CERTAIN ASPECTS OF THE FORMULATION OF THE MODERN WORLD OF DEMOCRATIC POLITICAL THINKING IN GOVERNANCE.....	31
5. Нурали Шодиев ЖАМИЯТДА ФУҚАРОЛАР ФАОЛЛИГИ ВА ТАШАББУСИНИНГ ЗАМОНАВИЙ ВОСИТАЛАРИ ВА МЕХАНИЗМЛАРИ.....	39
6. Зебинисо Зарипова ВОЗМОЖНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ПЕРЕГОВОРНОГО ПРОСТРАНСТВА В СОВРЕМЕННОМ АФГАНСКОМ КОНФЛИКТЕ.....	45
7. Фарида Бегбутаева НОГИРОНЛИГИ БЎЛГАН ШАХСЛАР КАТЕГОРИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ТАЛҚИНИ.....	57

KONSENSUS CONSENSUS

Нурали Шодиев

сиёсий фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD)
Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги
Давлат бошқаруви академияси доценти в.б.,

ЖАМИЯТДА ФУҚАРОЛАР ФАОЛЛИГИ ВА ТАШАББУСНИНГ ЗАМОНАВИЙ ВОСИТАЛАРИ ВА МЕХАНИЗМЛАРИ

 <http://dx.doi.org/10.26739/2181-0788-2021-2-5>

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада замонавий сиёсий коммуникация тармоқларининг ривожланиши тенденциялари, интернетдаги ижтимоий тармоқларнинг таъсири кенгайиб бораётгани ва унда фуқароларнинг фаоллиги ёритилади. Шу билан бирга, фуқароларнинг давлат бошқарувида иштирокини кенгайтиришда турли блогларнинг ўрни муҳимлиги илмий таҳлил этилади. Жамиятда фуқароларнинг ташаббуслари ва фаоллик кўрсатиши учун майдон ва восита сифатида қўлланилаётган Интернетдаги ижтимоий тармоқлар, блоглар ва турли медиаресурслар ҳақида таҳлиллار амалга оширилади. Мақолада фуқаролар фаоллигини оширишда сиёсий коммуникациялардан фойдаланишнинг замонавий усул ва услублари кўриб чиқилади.

Калит сўзлар: сиёсий коммуникация, ижтимоий тармоқ, фуқаролар фаоллиги, интернет, блог.

Нурали Шодиев

доктора философии (PhD) по политическим наукам
и.о.доцент академии государственного управления
при Президенте Республики Узбекистан,

СОВРЕМЕННЫЕ СРЕДСТВА И МЕХАНИЗМЫ ГРАЖДАНСКОЙ АКТИВНОСТИ И ИНИЦИАТИВЫ В ОБЩЕСТВЕ

АННОТАЦИЯ

В статье рассматриваются тенденции развития современных сетей политической коммуникации, растущее влияние социальных сетей в интернете на гражданскую активность граждан. В то же время научно проанализирована роль различных блогов в расширении участия граждан в государственном управлении. Проводится анализ социальных сетей, блогов и различных медиаресурсов используемых в Интернете как платформа и инструмент для гражданских инициатив и активности в обществе. Также в статье рассматриваются современные методы и приемы использования политических коммуникаций для повышения гражданской активности.

Ключевые слова: политическая коммуникация, социальная сеть, гражданская активность, интернет, блог.

Nurali Shodiev

Doctor of philosophy in political science (PhD)
Associate professor of the Academy of Public Administration
under the President of the Republic of Uzbekistan,

MODERN MEANS AND MECHANISMS OF CIVIC ACTIVISM AND INITIATIVE IN SOCIETY

ABSTRACT

The article examines the development trends of modern networks of political communication, the growing influence of social networks on the Internet on the civic engagement of citizens. At the same time, the role of various blogs in expanding citizen participation in public administration is scientifically analyzed. The analysis of social networks, blogs and various media resources used on the Internet as a platform and tool for civic initiatives and activity in society is carried out. The article also discusses modern methods and techniques for using political communications to increase civic engagement.

Key words: political communication, social network, civic engagement, internet, blog.

КИРИШ ВА ДОЛЗАРБЛИГИ.

Замонавий демократик давлат ва сиёсий ҳокимиятнинг самарали тизимининг шаклланиши сиёсий жараёнларда айнан фуқароларнинг ўзи фаол иштироки этиши билан чамбарчас боғлиқ.

Сиёсий муҳим қарорларни қабул қилиш жараёнида фуқароларнинг иштирокини таъминлаш, аввало, жамиятда сиёсий онг ва маданиятнинг шаклланиши ва ривожланиши билан боғлиқдир. Давлатнинг фуқаролар учун яратиб берган шарт-шароитлари сиёсий иштирок ва аҳолининг сиёсий муҳим қарорларни қабул қилишдаги фаоллигини белгилайди. Агар фуқароларнинг сиёсий онги ва маданияти, сиёсий билимлари етарли бўлса, уларнинг хатти-ҳаракатлари, фаолияти кўпчиликнинг хоҳиш-иродасига, жамият манфаатларига асосланади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев давлат раҳбари сифатида фаолият бошлаган кунданок халқ иродаси ва манфаатлари устуворлигига жиддий эътибор бера бошланди. Айнан фуқароларнинг давлат ва жамият бошқарувида, сиёсий қарорлар қабул қилиши жараёнида фаол иштирок этиши, давлат ва жамият манфаати йўлида ташаббусларни олға суриши учун кенг имкониятлар яратилди.

Қолаверса, давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев Президент этиб сайланган кундан мамлакатимизда барча соҳа ва тизимларда “Янги Ўзбекистонни буюк ва меҳнатсевар халқимиз билан биргаликда барпо этамиз” тамойили асосида мутлақо янги муҳит яратила бошланди. Яъни инсоннинг ҳуқуқ ва эркинликлари юксак қадрият сифатида тан олинадиган Янги Ўзбекистонни яратиш борасида мисли кўрилмаган ислохотларга киришилди. Мазкур ислохотларни ўзаро боғлаб турувчи асосий ғоялар сирасига эса “Жамият – ислохотлар ташаббускори” каби янги ғоялар ҳам қиради.

МЕТОДЛАР ВА ЎРГАНИЛГАНЛИК ДАРАЖАСИ.

Тадқиқотни амалга оширишда ижтимоий фанлар, хусусан, сиёсий фанлар учун умумий бўлган тизимли таҳлил, тарихийлик, мантикийлик, қиёсий таҳлил усулларидан фойдаланилган. Жамиятни модернизациялашда фуқаровий фаолликнинг ривожини мавзуси доирасида М.Вебер, Р.Патнем (R. Putnam), Г.Алмонд, Д.Аптер, Р.Арон, Ш.Айзенштадт, С.Хантингтонларнинг асарларида ёритилган.

ТАДҚИҚОТ НАТИЖАЛАРИ.

Бугунги кунда фуқаролар фаоллиги ва ташаббусининг янги замонавий механизмлари ва воситаларининг турлари ва шакллари кенгайиб бормоқда. Интернетдаги ижтимоий тармоқлар, блоглар ва онлайн гуруҳлар шулар жумласидандир.

Илмий адабиётларда янги медианинг сиёсий жараёнларга, сиёсий ва фуқаровий фаолликка бўлган таъсири турлича баҳоланмоқда. Ижобий баҳолаш жиҳатларидан, интернет

технологиялари фуқаролик жамияти шаклланишининг механизмларидан бири, деб эътироф этилмоқда.

Тадқиқотчилар – сиёсатшунослар, жамиятшунослар, компьютер коммуникациялари соҳасидаги экспертлар Интернет бугунги кунда сифат жиҳатидан янги инфратузилмани ўзида акс эттириб, тўғридан-тўғри демократиянинг ривожланишига имконият яратади, деб ҳисоблашмоқда. Ушбу фикр тарафдорлари интернет сиёсий ва фуқаровий фаолликни, ҳокимият вакиллари билан алоқага киришиш сонини оширишга, сиёсий маълумотларнинг жамиятга очикроқ бўлишига ва янги оммавий ахборотларни элита ва фуқаролар ўртасида қўллашнинг имкониятини яратишга муҳим роль ўйнашини таъкидлашади.

Ҳақиқатан ҳам ижтимоий тармоқлар яққол намоён бўлувчи интерактив хусусиятларга эга бўлиб, интернетда турли хил гуруҳлар, ҳамжамиятлар, муҳокамалар учун майдонлар яратишнинг содда ва самарали воситаси саналади. Улар давлатдан мустақил равишда мулоқот каналларини яратиш имкониятларини кўпайтиради, сиёсий дахлдорлик янги механизмларини шакллантиради, фуқаролар томонидан ўз позициясини намоён этишнинг янги усуллари пайдо бўлишига ёрдам беради.

Ижтимоий медианинг очиклик, ахборотдан фойдаланиш ва тезкор узатиш, кечаётган вақт ичида жавоб қайтариш имконияти, иштирокчиларнинг эркин ва мустақил бўлиши, юқори ҳаракатланувчи салоҳияти каби хусусиятлари, шубҳасиз, сиёсий мулоқотни демократлаштиради ва интернетни ижтимоий жиҳатдан долзарб муаммоларни муҳокама этиш учун майдонга айлантиради.

Ижтимоий тармоқлар фуқаролик жамияти тузилмаларининг горизонтал алоқасини яратадики, ушбу алоқаларсиз замонавий демократияни тасаввур қилиб бўлмайди.

Дунё сиёсий амалиёти кўрсатганидек, янги технологиялар сиёсий жараёнларга салмоқли, шунинг билан бирга, бир хилда бўлмаган таъсирини ўтказиши ҳам мумкин. 2000-йиллардан бошлаб қатор мамлакатларда ижтимоий медиа сиёсий мақсадларга эришишнинг самарали воситаси сифатида кенг қўлланилиб келинади. Улар (медиа) тузум тарафдорлари томонидан, шу билан бирга, муҳолифат кучлари томонидан кўпроқ турли хил сиёсий акциялар ва биринчи ўринда оммавий намоёнлиқлар ва ҳукуматга қарши чиқиш учун қўлланилган.

Аввало, одамлар ўтасидаги масофаларни йўққа чиқарган, ўзаро мулоқотни таъминлаб бугун ҳаммани бир-бирига яқинлаштириб қўйган ва глобал тараққиётни таъминлаётган Интернет ва ижтимоий тармоқлар пайдо бўлиш тарихини таҳлил қилиш мақсадга мувофиқ. Бугун манзил узоқлигининг аҳамияти қолмади. Одамлар турли шаҳарлар ва давлатларда туриб бемалол мулоқотга кириша оладилар. Тармоқ орқали бутун дунёни кесиб ўтиб, миллионлаб уйларга кириш мумкин, юзлаб-минглаб одамлар билан танишиш мумкин. Интернетдаги ижтимоий тармоқлар – бу чек-чегарасиз мулоқот имконини яратиб берди[1].

Интернетдаги ижтимоий тармоқ бу – дастурли сервис, хизмат, гуруҳдаги кишилар ёки оммавий кишиларнинг ўзаро таъсир ўтказиши учун макондир. Назарий жиҳатдан қарайдиган бўлсак, исталган турдаги онлайн мулоқотни, мисол учун, унинг иштирокчилари форумларда қатнашадиган бўлса, унга ижтимоий тармоқ сифатида қараш мумкин. Шунингдек, ижтимоий тармоқ тематик ҳамжамиятлар ўқувчилари ўртасида ҳам юзага келади[2].

Кўпчилик профессионал ҳамжамиятлар инсонларни қидириш, ходимларни тавсия қилиш, ходимларга тавсияномалар бериш, иш қидиришнинг осон усулига айланиб қолади. Замонавий кўринишдаги ижтимоий тармоқлар илгари мавжуд бўлган фойдаланувчилар ўртасидаги мулоқот воситаларидан фарқли равишда бир неча янги имкониятларга эга. Айнан бугун фуқаровий фаолликни таъминловчи воситага ҳам айланди. Ижтимоий тармоқлар орқали бугун кўплаб фуқаролар сиёсатда, жамиятда ўз ташаббуслари ва фикрларини ўз таъсир кучини кўрсатмоқда[3].

Интернет бугунга келиб оммавий маданият элементи, глобаллашув тарафдорларининг баҳс талаб қилмайдиган аргументи, ахборот жамияти тимсоли, мутлақ эркинликни амалга ошириш макони, шунингдек, сиёсий, маданий ва иқтисодий ҳаётдаги воқеалар ҳақида фикр алмашиш майдони бўлиб қолди. Бинобарин, фуқаровий фаолликнинг шаклланишида бугунги кунда турли ижтимоий тармоқларнинг ўрни ошиб бормоқда.

“Касперский лабораторияси” компанияси раҳбари Евгений Касперскийнинг фикрича, ижтимоий тармоқларга боғланиб қолиш оқибатида инсоннинг оломон фикри билан иш кўриши, орқасидан эргашиш хусусияти янада кучаяди. Ўсмирлар орасида ўз дўстлари томонидан маълум гуруҳларга қўшилиш ҳисси жуда ҳам устунлик қилади.

Умуман, интернет куйидаги ўзига хос хусусиятларга эга:

- жисмоний хис-туйғуларнинг чекланганлиги;
- идентификация ва анонимликнинг кўплиги;
- мақомларнинг тенглаштирилганлиги;
- маконга оид чегараларнинг йўқолиб кетиши;
- вақтнинг чўзилиши ёки қисқариши;
- алоқаларнинг чекланмаганлиги;
- барча рўй бераётган воқеа-ҳодисаларнинг доимий қайд этиб борилиши;
- тармоққа уланиш имконияти йўқ бўлган пайтда хавотирланишнинг пайдо бўлиши.

Агар интернетга оммавий коммуникация воситаси сифатида қараладиган бўлса, у ҳолда бу ерда ўзаро мулоқот ҳам шубҳасиз мавжуддир. Интернет бир вақтнинг ўзида ҳам ахборот манбаи, ҳам уни тармоқдаги исталган фойдаланувчига тарқатиш манбасидир, бироқ у анъанавий оммавий ахборот воситаларидан фарқ қилади. Сабаби уни назорат қилиш қийин ва фойдаланувчиларнинг ўзи унинг таркибини тўлдириб боради. Интернетнинг юқорида санаб ўтилган хусусиятлари аҳолининг фуқаровий жиҳатдан фаол қисми учун алоҳида аҳамият касб этади.

П.Бурдье́нинг рамзий ҳокимият концепциясига мувофиқ, ижтимоий ҳаракатлар етакчилари одамларни сафарбар этиш учун “рамзий капитал”га эга бўлишлари керак[4]. Ушбу капитални эса интернет ёрдамида олиш ва йиғиш мумкин. Буни ташкилий жиҳатдан анъанавий усулларга нисбатан амалга ошириш осонроқдир. Айни чоғда интернет бугун ўз-ўзидан юзага келадиган ҳаракатларнинг муҳим воситасидир. Унинг имкониятлари ва ташкилий мақсадларидан ўз-ўзини намоён этиш, ўз ғояларини илгари суриш учун ҳам қўллаш мумкин.

Бугун замонавий ахборот технологиялари, муқобил анъанавий сиёсий институтлар ҳал қилувчи роль ўйнамоқда. Айрим экспертларнинг фикрича, интернет ва ижтимоий тармоқларнинг жадал тараққиёти билан боғланган демократиянинг мулоқот мезони ХХІ асрда институционаллашганларига нисбатан муҳимроқ бўлади” [5].

Европада интернетнинг ёшлар фуқаровий фаоллигига таъсири бўйича йирик миқёсли тадқиқот ўтказилган. Унинг доирасида голланд олимлари фуқаровий фаоллик (сиёсат, жамоатчилик фаоллиги, ахборотни истеъмол қилиш ҳамда тарқатиш ва ҳ.к.) билан боғланган онлайн ва офлайн амалиёт нисбатини ўрганишди[6]. Интернет орқали мулоқот замонавий норозилик фаоллигининг принципаал ўзига хослигига айланган: Интернет деярли тўсиқларсиз ахборот, янгиликлар, фикрлар ва мулоҳазаларни етказиб бериш имкониятини яратади. Бинобарин, интернет тармоғидаги хабарлар норозилик кампаниялари ва намойишларининг асосий ахборот манбаи ҳисобланади.

Интернет орқали намоён бўлаётган фаоллик инсон тафаккурини ўзгартиришга қаратилган бўлажак ижтимоий ҳаракат манбаидир. Ижтимоий тармоқларда пайдо бўладиган ташаббуслар жамоатчилик фикри орқали давлат органларига таъсир ўтказади.

Интернет горизонтал, назорат қилиб бўлмайдиган ва бир вақтнинг ўзида “бир кишидан бошқасига” ва “бир кишидан кўп кишига” тамойили бўйича арзон мулоқот каналидир, шунинг учун фуқаровий фаолликни ривожланиши ва интернетдан фойдаланишда кўпинча унинг ўзи фуқаролик ташаббусларини юзага келтиради.

Интернет фаол фуқаролик позициясини шаклланишига таъсир кўрсатиш билан бир вақтда, ҳаракатланиш ва ташаббусларни олға суришни енгиллаштиради. Интернет фаолияти характери биз яшаётган жамиятнинг ўзига хослигини ҳам ўзида акс эттиради: гарчи фуқаровий фаолликнинг бир қисми реал ҳаётда ҳеч қандай ҳаракатга сабаб бўлмаса-да, фуқаровий фаоллик мавжуд бўлганда, интернет ижтимоий аҳамиятга эга мақсадларга эришишнинг асосий самарали воситаси бўлиб қолаверади. Г.Рейнгольд шундай ёзади:

“Мобиль алоқа ва ялпи компьютерлаштириш ва интернетлаштириш инсоннинг мулоқотидан тортиб меҳнат фаолиятигача ўзгартиришни бошлайпти. Шунинг учун ҳам яқин келажакда одамлар “ақлли омма”га айланадилар – интернет ва компьютер ёрдамида ўзаро боғланишади ва жиплашишади” [7].

Бугун бирор ижтимоий муаммо пайдо бўлса уни Интернет саҳифаларига жойлаштириб овоз йиғишмоқда. Ва тарафдорлар аниқ бўлгач биргалашиб ижтимоий муаммони ҳал этишга масъул давлат идораларига мурожаат қилиб боришмоқда.

Бугунги кунда Интернетдаги ижтимоий тармоқлар одамлар учун ўз фикрини ифодалашнинг энг қулай воситасига айланган. Шу боисдан ижтимоий тармоқларда уй-жой масаласи, эски уй-жойларни таъмирлаш билан боғлиқ ҳолатлар, пул-кредит масалалари, маҳаллий ҳокимият органлари билан муносабатлар бўйича видео, фото мурожаатлар кўп учрамоқда. Бу мурожаатларга ҳокимият органлари ўз муносабатларини билдиришмоқда.

Интернет фуқароларни жалб қилишнинг муқобил канали сифатида етакчи роль ўйнагани ҳолда ҳаракатлар иштирокчилари учун ўзаро алоқа қилиш ҳамда шахсларнинг маҳаллий, миллий ва глобал бирлашмаларда бевосита иштирок этиши, қолаверса, фуқаролик жамияти муаммоларини кенг муҳокама қилиш учун илгари тасаввур қилиб бўлмайдиган имкониятларни очиб берган воситага айланди. Ҳатто “Интернет бирдамлиги” тушунчаси пайдо бўлди. У эса:

- ижтимоийлик, бирлик, одамларнинг бирлашиши – умумий тенглик ва умумлаштирилган “биз”ни яратиш”;
- ҳамжиҳатлик, қўллаб-қувватлаш, ишонч ва бирлашишга асосланган ҳолда ҳис-туйғулар алмашиш, муҳокамалар қилишнинг муайян режимини назарда тутувчи ижтимоий муносабатларнинг ўзига хос кўриниши;
- умумий мақсадлар йўлида фаол ҳаракат қилишга тайёр эканлигини билдиришдир.

Масалан, муайян ҳодисалар атрофида бирлашган интернет-муҳокамалар орқали интернет бирдамлиги шаклланишини кузатиш мумкин. Унда, хусусан, одамларнинг умумий мақсадга эришиш, бирдамлик ва ҳис-туйғулар алмашинувини қўллаб-қувватлашга қаратилган ҳаракатлари амал қилади.

Агар интернетдан фойдаланиш мақсадлари ва усуллари жамлаштириладиган бўлса, у ҳолда унинг куйидаги вазифаларини ажратиб кўрсатиш мумкин:

- ахборий (билиш, жумладан, ўқиб-ўрганиш);
- кўнгилоҷар (жумладан, ўйинлар);
- мулоқот (жумладан, ташвиқот);
- ишбилармонлик;
- сафарбар этиш, уюштириш (пул йиғиш, ёллаш, тармоқлар ташкил этиш каби);
- ўзини намоён этиш ва ривожланиш;
- ўз фикрини билдириш;
- масс-медиа ёки жамоатчилик фикрига таъсир ўтказиш.

Интернет фуқароларнинг фаолликка сафарбар этишнинг бўлажак воситаси сифатида фуқаровий фаолликни ривожланишига туртки берди. Онлайн мулоқот ахборот алмашиш доирасидан ташқарига чиқиб, ижтимоий ҳаракатларда иштирок этаётган фуқаролик ҳамда сиёсий тузилмалар шаклланишига хизмат қилапти.

ХУЛОСА.

Интернет, айниқса, ижтимоий тармоқлар бугунги кунда нафақат одамларни сафарбар қилишнинг энг самарали воситаси, балки горизонтал алоқаларнинг амалдаги ягона воситасидир. Айнан шунинг учун ҳам интернет хайр-эҳсон, ҳомийлик ва кўнгилли ташаббусларда кенг қўлланилмоқда: хайр-саховат жамғармалари тармоқда ўз сайтларига эга, уларга ўз фаолиятлари ҳақидаги маълумотларни жойлаштиришмоқда, ёрдам (нарсалар, маблағ) йиғишмоқда.

Хоҳиш-истагига қараб интернетдаги ихтиёрий фойдаланувчи кўнгилли бўлиши мумкин. У ўзи учун мос фаолият соҳасини танлайди: тадбирлар ҳақида кўнгиллиларнинг махсус

сайтлари орқали билиб олиш мумкин; интернетда хайр-саховат жамғармалари, ташаббуслар ва акциялар ҳақида жуда кўп маълумотлар жамланган.

Ушбу жиҳатлар интернетдаги муносабатлар кенгайишининг ижобий томонларини аниқлаб беради – фуқаролик ташаббусларини кучайтириш ҳам шундай имкониятлардан бири. Чунки ижтимоий тармоқ ҳар қандай инсон ўз фикрини айтиши мумкин бўлган очик муҳокамалар майдонидир. У шу жиҳати билан мустақил фикрни билдириш муаммоли бўлган анъанавий ахборот воситаларидан фарқ қилади.

Интернет муайян ижтимоий демографик гуруҳлар йиғиладиган майдондир. Одатда улар энг ёш ва фаол инсонлардир. Айнан шунинг учун ҳам жамиятда ижтимоий бўлиниш кўпаяди: кам таълим олганлар кам даромад топадиганлар ва катта ёшдаги одамларда интернет берадиган маълумотлардан фойдаланиш имконияти бўлмайди. Аммо хоҳишига қараб исталган одам ўзининг фуқаровий фаоллигини тармоқ орқали билдириши ва уни фуқаровий фаолликка айлантириши мумкин.

Иқтибослар/сноски/references

- [1] Шодиев Н. Олислар яқин-у, яқинлар олис//“Ёшлик”. 2015 йил 11-сон. 37-42 бетлар.
- [2] Ризун С. Влияние социальных сетей на процесс социализации молодежи. diplomatica.ru/media/magazines/diplomatica.04.2012.
- [3] Шодиев Н. Ёшларнинг маънавий шаклланишида ижтимоий тармоқларнинг роли// Демократлаштириш ва инсон ҳуқуқлари журналы, 2016. – №1. 64-67-бетлар.
- [4] Бурдые П. Социология социального пространства / Пер. с франц.; отв. ред. Н.А. Шматко. М., 2007. 64-97 бетлар.
- [5] Петухов В.В. Гражданская активность как альтернатива антидемократическому тренду российской политики // Политические исследования. 2013. №5. Б.94.
- [6] Hirzalla F., Zoonen L. Beyond the online/offline divide: How youth's online and offline civic activities converge// Social Science Computer Review. 2011. Vol.29. №4.
- [7] Рейнгольд Г. Умная толпа: Новая социальная революция. М., 2016. Б.65.

ISSN 2181-0796

Doi Journal 10.26739/2181-0796

KONSENSUS XALQARO JURNALI

INTERNATIONAL JOURNAL OF CONSENSUS

№2 (2021)

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Тадqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000